

บันทึก

เรื่อง การคืนของกลางตามมาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๖๐๓.๓/๗๒๖๒ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางได้ทำหรือกรมตำรวจว่า เมื่อวันที่ ๑๘ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจป่าไม้ได้ทำการตรวจค้นหามอนไม้ที่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๗-๘ ถนนสายนิคมพัฒนาภาคใต้ ตำบลควนกาหลง อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ไม่ดังกล่าวกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้รับอนุญาตและมอบหมายให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงเลื่อยจักรทุ่งตำเสาเป็นผู้ทำไม้ จากการตรวจสอบพบไม้จำนวน ๕๔๗ ท่อน บางท่อนเป็นไม้ที่ผ่านการประทับตราชักลากและประทับตราภาคหลวงแล้ว บางท่อนไม่พบรูปรอยคัดเลือกให้ตัดฟัน บางท่อนต่อกันไม่ได้ ชนิดไม่ตรงกัน แสดงว่าเป็นไม้ที่ทำออกโดยมิชอบ เจ้าหน้าที่ตำรวจป่าไม้จึงยึดไว้เป็นของกลาง พนักงานสอบสวนกองตำรวจป่าไม้ได้ทำการสอบสวนแล้วมีความเห็นควรสั่งฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงเลื่อยจักรทุ่งตำเสา โดยนางสาวอุไร โคนันท์ ผู้ต้องหาที่ ๑ นายไมตรี เสรีพันธ์ ผู้รับมอบอำนาจจากห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงเลื่อยจักรทุ่งตำเสา ผู้ต้องหาที่ ๒ นายเกลือม กิจอักษร ป่าไม้อำเภอควนกาหลง ผู้ต้องหาที่ ๓ นายเริ่ม เพชรสุภา เจ้าพนักงานป่าไม้ ๔ ประจำสำนักงานป่าไม้จังหวัดสตูล ผู้ต้องหาที่ ๔ และนายเทิดศักดิ์ พิทักษ์ธรรมกุล เจ้าพนักงานป่าไม้ ๔ ประจำสำนักงานป่าไม้อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ผู้ต้องหาที่ ๕ ในข้อหาร่วมกันมีไม้หวงห้ามอันยังมีได้แปรรูป ทำไม้โดยไม่ได้รับอนุญาต และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กรมตำรวจพิจารณาแล้วมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ ๑ - ๕ ตามข้อกล่าวหา และให้ส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการพิจารณา ต่อมา พนักงานอัยการจังหวัดสตูลได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่ ๑ - ๕ และแจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการของกลางทั้งหมดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ พนักงานสอบสวนกองตำรวจป่าไม้ได้ทราบแล้ว เห็นว่า เรื่องการคืนของกลางตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ นั้น น่าจะหมายถึงการคืนของกลางที่มีหลักฐานแสดงการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่คดีนี้ปรากฏว่า ไม้ของกลางเป็นไม้ที่ทำออกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยพิจารณาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญของศาลในการตรวจพิสูจน์ไม้ของกลาง กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางจึงหารือไปยังกรมตำรวจว่า หากผู้ต้องหาหรือผู้อื่นจะใช้สิทธิเรียกร้องขอคืนไม้ของกลางในคดีนี้ พนักงานสอบสวนจะปฏิบัติอย่างไร กรมตำรวจได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คดีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯคดีนี้ พนักงานอัยการจังหวัดสตูลมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาทุกคนและให้พนักงานสอบสวนกองตำรวจป่าไม้จัดการเกี่ยวกับไม้ของกลางตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ ซึ่งโดยทั่วไปพนักงานสอบสวนจะต้องคืนให้แก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น แต่พนักงานสอบสวน กองตำรวจป่าไม้เห็นว่า ไม้ของกลางเป็นไม้ที่ทำออกโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญของศาล

ในการตรวจพิสูจน์ไม้ของกลาง และไม่สมควรคืนให้แก่ผู้ต้องหา จึงเป็นปัญหาว่าพนักงานสอบสวนกองตำรวจป่าไม้จะไม่คืนไม้ของกลางได้หรือไม่ โดยที่กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับพนักงานอัยการที่แจ้งให้จัดการเกี่ยวกับไม้ของกลางตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ กรมตำรวจจึงได้หารือไปยังกรมอัยการเพื่อยึดถือเป็นทางปฏิบัติ ต่อมา กรมอัยการมีบันทึกที่ มท ๑๒๐๒/๙๓๘๖ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๐ ตอบข้อหารือของกรมตำรวจว่า การแจ้งคืนของกลางของพนักงานอัยการเป็นเพียงคำแนะนำของพนักงานอัยการเท่านั้น เจ้าพนักงานผู้ยึดมีอำนาจยึดของกลางไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วย่อมต้องพิจารณาดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ ส่วนการคืนของกลางให้แก่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่น หรือจะดำเนินการประการใดต่อไปเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานผู้ยึดจะดำเนินการตามที่เห็นว่าถูกต้อง กรมตำรวจเห็นว่า การตอบข้อหารือของกรมอัยการดังกล่าวยังไม่ชัดเจนพอที่จะให้พนักงานสอบสวนยึดถือเป็นทางปฏิบัติได้ จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในปัญหาดังกล่าวเพื่อยึดถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจและกรมอัยการ) และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว เห็นว่า ประเด็นที่กรมตำรวจหารือในเรื่องนี้สรุปได้ว่า กรมตำรวจประสงค์จะให้พิจารณาว่าการคืนของกลางที่ยึดไว้ตามมาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีลักษณะอย่างไร

มาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า

“เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น

สิ่งของใดที่ยึดไว้ เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า อำนาจในการคืนสิ่งของที่ยึดไว้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ไม่ใช่เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ และการคืนสิ่งของต้องคืนให้แก่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้นเท่านั้น ส่วนการที่จะคืนสิ่งของได้เมื่อใดนั้นกฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดสิ่งของไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด ซึ่งหมายความว่า แม้ว่าคดีจะยังไม่ถึงที่สุด หากมีผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของเรียกร้องขอคืนของนั้น และพนักงานสอบสวนเห็นว่า สิ่งของนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี พนักงานสอบสวนก็อาจคืนสิ่งของดังกล่าวก่อนคดีถึงที่สุด และในทางกลับกันแม้ว่าคดีถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่มีผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของ พนักงานสอบสวนก็ไม่จำเป็นต้องคืนสิ่งของนั้นให้แก่ผู้ใด และสิ่งของนั้นย่อมตกเป็นของแผ่นดินเมื่อเข้าเกณฑ์ตามมาตรา ๑๓๒๗^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ

^๑ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๒๗ ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการ

พาดิชย์

สำหรับปัญหาที่หารือมานี้ การที่พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนจัดการเกี่ยวกับไม้ของกลางตามมาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นเพียงคำแนะนำของพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายต่อไป หลังจากพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่า ตามพยานหลักฐาน ไม้ของกลางที่ยึดไว้เป็นไม้ที่ทำออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจไม่คืนไม้ของกลางดังกล่าวให้แก่ผู้ต้องหาหรือผู้อื่นซึ่งไม่มีสิทธิเรียกร้องขอคืนไม้นั้น

(ลงชื่อ) ออมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๐

กระทำผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรมในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้ว นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดแต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของท่านให้ผ่อนเวลาออกไปเป็นห้าปี

ถ้าทรัพย์สินเป็นของเสียหาย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นไซ้ ท่านว่ากรมในรัฐบาลจะจัดให้เอาออกขายทอดตลาดก่อนถึงกำหนดก็ได้ แต่ก่อนที่จะขายให้จัดการตามควรเพื่อบันทึกรายการอันเป็นเครื่องให้บุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้นอาจทราบว่าเป็นทรัพย์สินของตนและพิสูจน์สิทธิได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน